

de in vzore iz slovanske povestnice, da bo znala ceniti slovansko prošlost in se ponasati z odličnimi čini, ki jih je rodila slovanska mati! — Prvo knjigo sklepa Brinar s »kulturo v srednjem veku«. Pod tem naslovom razpravlja najprej o kulturi jugoslovanskih plemen, nakar sledi splošen pregled kulture srednjega veka. — V drugo knjigo t. j. novi vek nas uvajajo kmetski upori, reformacija in luterstvo na Slovenskem. Tudi to knjigo preveva lubežen do slovanske stvari, kar je takorekoč na vsaki strani opaziti. Treba le vzeti knjigo v roke ter čitati po vrsti poglavje za poglavjem. So to za naše šole povsem nove stvari, ki v o njih današnji rod — žalibog — tako malo ali pa prav nič povedati. Nekaj posebnega je v drugi knjigi »Probujevanje in osvobodjenje Jugoslovancev«, poglavje, ki zavzema približno tretjino vse knjige. Pisatelj pričene s Crnim Jurjem, nadaljuje zgodovino vseh jugoslovanskih plemen do najnovejših dobe, a se dotakne pri tem tudi zgodovine važnejših tujih držav. Kot predzadnje poglavje je »Kultura v novejši dobi«, nakar sledi v precej širokih obrih »Svetovna vojna in ujedinenje Jugoslovancev«. Iz trpljenja in krvi vzraste svobodna domovina — Jugoslavija. Vsaka beseda, vsak stavček je tu na svojem mestu. Zdi se ti, kakor da gledaš stavbo, ki raste pred teboj in se polagoma oblikuje do svoje velike popolnosti. — Knjiga ima na koncu še dodatek: v njem navaja pisatelj na 10 straneh vse glavne točke vidovdanske ustave. Raznati Brinar je imel s svojo »Zgodovino« zelo srečno roko. Podal je v njej meščanski šoli toliko zlatih zrn in v tako lepo izbrani besedi, da zasluži veliki njegov trud splošne pohvale. Ustregel pa ni s tem svojim najnovejšim delom samo potrebam meščanske šole, temveč tudi onim ljudskošolskega učiteljstva, ki bode s koristjo zajemalo gradivo za zgodovinske ure iz njegove Zgodovine, dokler ne izide tudi za ljudsko šolo kaj primernegega. Novi časi prinašajo nove zahteve in treba bo polagoma tudi tem zahtevam ugoditi. Tudi ljudskošolske čitanke ne bodo zmogle gradiva za realne predmete ljudske šole; treba bo misliti prej ali slej na uvedbo realnih knjižic, na katere večina ljudskošolskega učiteljstva že težko čaka. Za enkrat izpopolnjuje za zgodovinski pouk veliko vrzel v tem pogledu Brinarjeva Zgodovina in je le želeli, da se tudi med ljudskošolskim učiteljstvom čim najbolj razširi in udomači.

—k— »Srpski Književni Glasnik«. Pred nama je »Srp. Knj. Glasnik«, knjiga sedma. Nova serija za prošlo godinu 1922. Tko želi, traja i hoće da upozna noviju našu književnost t. j. produkte savremenih pisaca i pesnika, naših a donekle i stranih, taj će posegnuti za ovim, vrlo lepo uredivanim listom. Svojom bogatim i raznovrsnim sadržajem, svojim umerenim modernizmom i s moralne i s tehničke strane — on sam za sebe pravi reklamu. U njemu se nalaze pripovetke i drame od priznatih pisaca kao D. Vasić, M. Jančević, M. Krlježa, B. Jentić, Zorža Diamela, Rainer Marija Rilke itd.; pesme od D. M. Domjančića, Vl. Nazora, M. Koroljice, G. Krlječa, A. Sanića i mnogih drugih. Zastupani su prevodi iz češke, kineske i arapske lirike. U rubrici »Ogledi i Prikazi« donosi vrlo važne i interesantne radnje ponaobiljih naših stručnjaka. Dosta je napomenuti svetskog naučnjaka Dr. J. Cvilića, pa Slobodana Jovanovića, Pavlovića, Popovića itd. Stalne rubrike ima: književni, naučni, umetnički, pozorišni, vojni, ekonomski, politički (spoljni i unutrašnji) pregled, zatim ocene i prikazi. Mi smo na ovome mestu donosili neke izvatke iz »Ankete o srp.-hrv. odnosima«, koju je sazvao »Srp. Knj. Gl.«. Ti su izvaci naše učiteljstvo vrlo interesirali. List izlazi u Beogradu 2 puta mesečno u sveskama od pet tabaka. 7. knjiga za god. 1922. ima 640 str. Našim kolegama, koji osećaju potrebu zdrave duševne hrane, toplo ga preporučamo.

—k— Kratak osvrt na raspravu gosp. J. Radovanovića »Unifikacija i reforma osnovne nastave osobitim obzirom na naobrazbu učitelja. Josip Lokas. Brošura ima uvod in razpravlja o vseh vprašanjih, ki jih omenja g. Radovanović: Područje osnov. nastave, gradjanske škole, viša ped. škola, učiteljske škole. Poleg tega še zaključno poglavje, ki omenja resolucije in poseben dodatek o višji pedagoški šoli. Reči moramo, da je g. Radovanović dosegel s svojim referatom popoln uspeh. Vprašanje se je pričelo razmotrivati in poleg senčnih strani se omenjajo tudi dobre strani tega šolstva. Lokaseva brošura ima mnogo jedra. Razprave njegove so stvarne in podprte s potrebnimi podatki. Posebno pa priporočamo vsem učiteljstvu, posebno našemu leviemu meščanskošolskemu krilu Lokasovo »Moja poslednja reč« in krepko podpiramo njegovo geslo: »Dignimo stališko zastavo visoko. Na nju utisnimo beleg altruističke druževne svesti s napisom: »Svi učitelji u borbi i radu na prosvetno — nacionalnom polju, za pobjedu čovečanskih i staliških načela i prava. U slozi je spas!«

—k— »Jetika«. Današnje strogo znanstveno moderno zdravljenje jetike za jetične in za zdravnike. Znanstveno praktična razprava o celokupnem vprašanju jetike, za vsakega, ki se hoče informirati. Spisal M. U. Dr. Karol Pečnik. Dr. Pečnikova knjiga o jetiki ni nova. Poznana je že pri nas, ker prva izdaja je bila zelo hitro razprodana. Izšla je sedaj druga izdaja, ki je izpremenjena od prve in tudi obširnejša. Vsebinsko ji je sledeča: Splošna navodila, uvod, diagnoza, spoznanje jetike, zdravljenje jetike: prostozračna kura, preobila hrana, vodozdravljenje, solno zdravljenje; klimatoterapija; tuberkulinska terapija; medikament; raznoterosti; strokovno zdravljenje jetike, tuberkulozni bacili, komplikacije, jetika grla, statistika tuberkuloze, umetno planinsko solnce, kako dolgo se mora jetičnik zdraviti?; profilaksa, obvarovanje; zavodi za jetičnike: ljudska zdravilišča, privatna zdravilišča, oskrbovališča. Postscriptum, literatura. — Jetika je ena najzavratnejših bolezni naroda, posebno pa učiteljstva. Zato bo knjiga dobrodošla učiteljstvu, ker se bo na podlagi navodil lahko marsikdo čuval in varoval te bolezni, hkrati pa bo učiteljstvu knjiga dobro služila tudi za poglabljanje v to vprašanje in za poljudna ljudska predavanja. Boj jetiki je eminentno narodno vprašanje! Vsaka naša knjižnica bi morala imeti to knjigo, ker je tudi laiku lahko umiljiva in vsak posameznik bi jo moral čitati!

—k— Veljaki Jugoslavije. Družinska igra. Obstoje z 45 slik vseh najznamenitejših veljakov iz cele naše države in iz 9 tabel z okenci, v katerih na kratko označen pomen in življenjske vsakega veljaka. Družinska igra »Veljaki Jugoslavije« se igra tako, kot znano »Lotto«. Razlika je ta, da se namesto števil ključno imena veljakov in v večje podobne iz zaključka, katera so za slikami označena. Tisti igralec, ki ima na svoji tabeli odgovarjajoče okence, prečita glasno življenjske podatke tam napisane, po-

tem pa pokrije okence s sliko dotičnega jugoslovanskega veljaka. Na ta način se nauče (igralci) otroci mnogogrede življenjske naših slavni mož in tudi njih slike jim ostanejo trajno v spominu. Posebno za mladino je igra vzgojevalnega pomena. Zastopani so v slikah sledeči veljaki: Dr. France Prešeren, največji slovenski pesnik; Silvi Krnjčević, največji hrv. pesnik; Jure Glovič (Clovio) znamenit hrv. slikar; Evgen Kumčić, hrv. pripovednik; Ant. Mihanović, hrv. rodoljub; Dositej Obradović, učitelj srb. nar.; Sima Matavulić, srb. pripovednik; Karadžić, osvoboditelj Srbije; Stojan Novaković, srb. učitelj in državnik; Lazar K. Lazarević, srb. pis.; Fran Levstik, slov. pes.; Jos. Jurčič, slov. pisatelj; Anton Aškerc, slov. pesnik; Simon Gregorčič, slov. pesnik; Val. Vodnik, prvi slov. pesnik; Vojislav Ilkić, srb. pesnik; Branko Radočević, počet. srb. poezije; Djuro Daničić, srb. jez.; Vuk Stef. Karadžić, srb. knjiž. jez.; dr. J. Bleiweis-Trsteniški, oče slov. naroda; Jurij Vega, slov. učenj.; Ivan Grohar, zač. slov. mod. slikarstva; A. M. Slomšek, učit. slov. nar. itd. Igra jih lahko 9 hkrati. Igra prav toplo priporočamo, ker je res velikega vzgojevalnega pomena, založništvo pa priporočamo nalepljenje še enega kartona za okenci, ker sicer jih bodo otroci prehitro predrl. Izdelava je okusna.

Naša samoizobrazba.

—s— »O šolskem vrtnarstvu vobče«, predaval pri »Učit. dr. za novomeški okraj dne 7. dec. 1922 okr. ekonom Kafol.

—s— Kulturne naprave v Češkoslovaški, predavala pri »Društvu slov. učiteljic v Ljubljani« dne 28. dec. 1922 tov. ga. Engelmanova. — Predavanje izide v posebni brošuri.

—s— »O neomejenosti svetovnega prostora« predaval pri Slovenijegraškem učiteljskem društvu dne 7. decembra 1921 tov. Schechel.

Iz naše stanovske organizacije.

Iz poverjenjstva UJU v Ljubljani.

— Izredni občni zbor društva za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani se je vršil dne 28. decembra lanskega leta. Poročilo priobčimo prihodnjic.

UČITELJSKO DRUŠTVO ZA BREŽIŠKO IN SEVNIŠKI OKRAJ ima svoj občni zbor v sredo dne 17. t. m. v osnovni šoli v Brežicah. Zborovanje se prične točno ob pol 11. uri. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika. 2. Dopisi in društvene zadeve. 3. Poročilo o zadnji seji Širjega sosveta UJU. 4. Letno poročilo. 5. Poročilo blagajničarke in odobritev računa za leto 1922. 6. Volitev novega odbora. 7. Slučajnosti. Udeležba je za vse člane obvezna. — Odbor.

UČITELJSKO DRUŠTVO ZA CELJSKI OKRAJ IMA SVOJ REDNI OBČNI ZBOR v soboto dne 13. t. m. točno ob 9. uri v mestni osnovni šoli v Celju s sledečim vpredom: 1. Zapisnik in dopisi. 2. Slovenski učitelji v delih Ivana Cankarja, predava tovariš Roš Franjo. 3. Poročilo predsednika o seji širšega sosveta. 4. Poročilo društvenih funkcionarjev. 5. Volitev novega odbora. 6. Izgovorjava trdega »le« pri pouku v slovenščini, predava strokovni učitelj tovariš Černež. 7. Slučajnosti in navseti. 8. Vprašalna skrinjica. Z ozirom na važni dnevni red pričakuje polnoštevilne udeležbe — odbor.

OKRAJNO UČIT. DRUŠTVO ZA KRŠKI OKRAJ ima svoj redni občni zbor v soboto, dne 12. t. m. z običajnim dnevnim redom.

UČITELJSKO DRUŠTVO ZA NOVO-MEŠKI OKRAJ JE ZBORovalo dne 7. decembra 1922 v Novem mestu. Drugič smo se že zbrali v tekočem šolskem letu. Udeležba je na vseh zborovanjih ena in ista, skoraj vedno enako velika. Mnogo tovarišic in tovarišev je, ki jih poznamo, da so vneti zagovorniki naprednega šolstva in učiteljstva, a k zborovanjem jih ni. Res so nekateri v oddaljenih krajih — tem odpustimo — toda mnogo je takih, ki imajo udobno pot in udobno zvezo, a jih le ni. Nekaj pa je v našem okraju takih, ki niso ne krop ne voda. Z obžalovanjem moramo pibiti, da se slučaj »divjakov« v zadnjem času prav pogosto pojavljajo ravno med najmlajšimi. Ravno ti bi bili poklicani, da bi društvo osvežili, da bi posvetili društvu svoje moči — pa jih ni! Kje je danes tisti idealizem, s kakršnim smo nekdanj stopali v svet? Tovarišice in tovariši, v učiteljskem društvu je prostora za vas, tam vas čakajo z odprtimi rokami!

Predavanje: Na tem našem zborovanju je predaval okrajni ekonom g. Kafol o šolskem vrtnarstvu vobče. Podal nam je splošne smernice o velikosti, ureditvi in obdelovanju šolskega vrta. Obljubil nam je še specialnih predavanj iz šolskega vrtnarstva. Na zahvali navzočih smo spoznali važnost njegovega predavanja. — Sprejela se je resolucija, da naj višji šolski svet 1. primora krajne šolske svete onih šol, pri katerih ni šolskih vrtov, da preskrbe takol potreben prostor za šolski vrt; 2. izda iznova navodilo glede obdelovanja in užitka šolskega vrta.

Predlogi: 1. Pri slučajnostih se je ugotovilo, da plačujejo nekateri člani članarino zelo nerodno. V letu 1923. naj pobirajo članarino šolski voditelji od vsega učiteljstva na šoli mesečno pri izplačilu plače in naj jo nakažejo sproti po poštni položnici. Vsi neredači se bodo takoj izbrisali iz članstva in se jim bodo ustavili časopisi. Napraviti moramo konec vsem nerednostim! 2. Dalje je bil sprejet predlog, da sklene UJU poverjenjstvo Ljubljana, da bi tovarišice, ki so poročene s tovariši, plačevale samo članarino, ne pa naročnine za liste.

Ko se je došlo časa za prihodnje zborovanje, je zaključil tovariš predsednik zborovanje. + SLOVENIJGRAŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO JE ZBORovalo dne 7. decembra 1922 nr. 1. v Slovenijgradu ob precejšnji udeležbi. Odločnost sta opravila 2 člana. Kje so ostali? Dopisi. Po običajnem pozdravu vseh, zlasti novodošlega člana tov. Mazluta, prečita predsednik dopis UJU poverjenjstvo Ljubljana z dne 18. novembra 1922 glede zastopnikov v viš. šol.

svet. Tovariša Schechel in Kaffou sta bila določena, da se udeležita seje mežiškega in mareberskega društva v Dravogradu dne 10. decembra, na kateri se bode razpravljalo o tej zadevi. Od članov našega društva sta v to svrhu prejela primerne direktive.

Predavanje. Z največjo pozornostjo je sledilo na to članstvo 1½ ure trajajočemu predavanju tov. Schechela »O neomejenosti svetovnega prostora«. Za svoja strokovna izvajanja je žel zaslužiti aplavz.

Tov. blagajničarka je podala radi obračuna z glavno blagajno društvene račune, ki so se našli v najlepšem redu.

Slučajnosti: Članarina se določi za novo društveno leto na 120 Din, ki se plačajo v mesečnih obrokih. Prihodnje zborovanje — občni zbor — bo dne 8. februarja 1923 v Slovenijgradu. Pridite vsi!

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA POLITIČNI OKRAJ LJUTOMER je zborovalo dne 16. nov. 1922. v Lutomeru.

V daljšem nagovoru, v katerem izraža željo, da zavladajo v društvu živahno delovanje, odvarja predsednik tov. Mavrič 6. redno zborovanje v letošnjem letu. Z veseljem pozdravlja meščansko - šolsko učiteljstvo in nove tovariše ozir. tovarišice: Pertlovo, Herzogovo, Vrablja in Erata. Nadalje častita tov. Schmiedlechnerjevi, tov. Cvetku in Gabrijeleču k imenovanju na stalna mesta. Prej ko preide na dnevni red se spominja tov. Korošča, ki je odšel v Maribor. Bil je eden izmed najboljših in najagilnejših članov. Nato častita g. Inki Kladnik-Karbovi k poroki ter ji želi na poti novega življenja obilo sreče. Nadaljujoč izreče sozljaje tov. Marici Pušeniakovi, k smrti njene sestre Inke ter preide na dnevni red. Stanovske in društvene zadeve:

Blagajnik tov. Mikl prečita vse one člane, ki so zaostali na članarini, ter jih poziva, da isto čimprej poravnajo.

Da bi v društvu naraslo zanimanje za predavanje, predlaga tov. predsednik naj bi mu tovariši ozir. tovarišice poslali teme predavanj vsaj en mesec pred zborovanjem. Na tem mestu se določijo predavatelji za prihodnje zborovanje. Raznati tov. Bankart: O izgovorjavi »le«. Za drugo predavanje pa naj naprosi tov. Ludvik Ivanišič tov. Jančiča iz Ptuj, da nam poda nekaj črtic o risanju v ljudski šoli.

Odlučno se protestira proti črtanju proračuna — odtegnitvi funkcijskih doklad — kakor sploh vsaki odtegnitvi ter se žigosa način, da se prizadeji niti ne obveščajo. Res je, da smo po uradniški pragmatiki izvršeni državnim uradnikom ter da šefi raznih uradov tudi ne dobivajo nikakih doklad, a treba je uvaževati razliko šole in urada. Tov. Mavrič je mnenja, da bo šola z odtegnitvijo funkcijskih doklad mnogo trpela, kajti uradnik zapustivši urad nima nikakega dela več, dočim vsakega vodjo čaka po pouku mnogo posla.

Sklepi: Razni odloki, v katerih se priporočajo razne slavnosti, kakor n. pr. v letošnjem letu obletnica Slomškova, proslava Kumanovske bitke, prihajajo prepozno ali šele v zadnjem trenutku. Sklene se naj se slični predlogi pravočasno določijo, ali pa naj sploh izostanejo.

Nadalje kritikuje tov. Mavrič Matični list ter pripominja, da se je celjsko učit. društvo izreklo proti njim, ker so se s svojimi nedostaki, tako glede vpisovanja repetentov, kakor glede slabega razrednega pregleda, pokazali za neuporabne, ter predlaga, naj se zopet uvedejo imeniki. Predlog je s 24 proti 27 glasovi propadel. Sklene pa se, naj ostanejo Matični listi, a naj se izpopolnijo.

Tov. Čulak predlaga naj se Srbo-hrvaška čitanka preuredi tako, da bi se začelo z drugo metodo — mogoče slično nekdanjim nemškim vadnicam. Poprosi se tov. Čulka, da o tem na prihodnjem zborovanju predava.

Tov. Ivanišič poroča, da cena srbskim šolskim knjigam ne presega nobena 3 Din. Tudi mi bi smeli apelirati nato, da bi država podpirala tudi naša podjetja, tudi pri nas naj se tiskajo večje množine knjig, ki bodo imele eno ceno, ne pa, da se z vsako naklado povisa cena knjige. Knjige so slabo vezane in tudi listki z 10% popustom največkrat manjkajo. Sklene se, da naj poverjenjstvo UJU posreduje, da bomo dobili isto subvencijo kot srbske knjige ter, da se vse šol. potrebščine čimprej uredi.

Tov. Zacherl predlaga naj bo vsak član našega društva tudi član društva za Mariborski učiteljski konvikt. Predlog se sprejme.

Nadalje se sklene, da naj poverjenjstvo UJU posreduje, da bodo oblike pisanih črk v prvem berilu take, kakor se rabijo v poznejših razredih (d, t, r, r.)

Radi pomanjkanja časa se predavanja o skupščini na Bledu in v Sarajevu preloži na prihodnje zborovanje, ki se bo vršilo 11. januarja pri Sv. Križu ob 11. uri.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

—lu. P. V. v Nm.: Zaradi gradija o volitvah v viš. šol. svet smo morali odložiti tudi mnogo drugega gradija. O »Ferijskem Savezu« bo sklepal v kratkem naš »Gospodarski odesk«, ki je bil na zadnji seji šir. sosveta izvoljen in bo spravil zadevo v izdelavo ter izvršil vse priprave.

—lu. J. W. n. M.: Poročila o šolskih odrh pridejo vsa na vrsto. Zaostajajo le zaradi preoblike drugega gradija.

—lu. Prihodnja številka izide že v torek na kar posebno opozarjamo društva, ki nameravajo sklicati zborovanja, da pravočasno določijo vabila.

—lu. Več dopisov smo morali zopet preložit za prih. štev.

—lu. A. F. v R.: Vaš dopis smo izročili še prej predsedstvu, zato danes ne more v list. Prosimo jasneje in konkretnije izjave glede Vaše slutnje in tudi glede onih dveh dopisov, česa so se tikali in na koga ste jih poslali.

PO SKLEPU LISTA.

— Nedostatek pri volitvah učiteljskih zastopnikov v višji šolski svet. Že pri zadnjih volitvah se je prigodil ta nedostatek, da je višji šolski svet dal volilnim upravičencem uradne glasovnice, ni jim na dal tudi hkrati enotnih uradnih kuvert. Voditelji so morali dati zato svoje kuyerte in jim je bila s tem dana možnost vpregleda v glasovnice. Ta vest naj se ne smatra kot nezaupanje do voditeljev, temveč naj se smatra za zadevo popolnega jamstva tajnosti volitev.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

UČITELJSKA TISKARNA

ima svojo

IVORNICO ZVEZKOV,

ki je največja te vrste v Jugoslaviji. Zvezke prodaja

NA DEBELO IN DROBNO

v vsaki množini na korist

»JUGOSLOVENSKE MATICE«.

ZVEZKE ZA OKROGLO PISAVO

št. 1, 2 in 3 iz najboljšega papirja ima v zalogi

Učiteljska knjigarna.

Poleg tega prodaja vse šolske potrebe: ščine, kakor svinčnike, peresnike, peresa, peresnice, radirke in druge pisarniške pripomočke po najnižjih cenah.

ZAHTEVAJTE CENIK KNJIG IN ZVEZKOV!

UČITELJSKA TISKARNA

ima v zalogi vse uradne tiskovine za šole, županstva in notarje ter jih razpošilja tudi po pošti. Izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela hitro, ker ima najmodernejšo uredbo za tiskanje listov, knjig, brošur, plakatov, vabil in letnih zaključkov.

SVOJI K SVOJIM!

Učiteljska tiskarna, Ljubljana.

Naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je Vsemogočni poklical k Sebi našo nepozabno, dobro, skrbno mamico, gospo

Uršulo Wessner roj. Povše.

Previdena s sv. zakramenti za umirajoče, je izdihnila svojo blago dušo v torek dne 9. t. m. ob 1½ 6. uri popoldne.

Pogreb blage pokojnice bo v četrtek, dne 11. t. m. ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti, Kolodvorska ulica 20, k Sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v raznih cerkvah.

Priporočamo jo v molitev in blag spomin.

Ljubljana, 10. januarja 1923.

Žalujoči otroci.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.